

'Bayanlar' ligi mi, 'kadınlar' ligi mi?

Yaşam / 12/08/2010

Spor alanında, 'bayan' yerine 'kadın' kelimesini kullanma eğiliminin son dönemde artması, tartışmaları da beraberinde getirdi

ANKARA- Basketbol Federasyonu'nun Mayıs ayında aldığı kararla bundan böyle "Bayanlar Ligi" yerine "Kadınlar Ligi" ifadesini kullanacağını açıklamasının ardından, geçtiğimiz günlerde Voleybol Federasyonu'ndan gelen, "Liglerin tescilli isimlerinde 'bayan' ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla 'Bayanlar Ligi' olarak anılmaya devam edilmelidir" şeklindeki açıklama, bu konudaki tartışmaları yeniden alevlendirdi.

Uzmanlar ağırlıklı olarak "kadın" ifadesinin daha doğru olduğu görüşünde birleşirken, Gençlik ve Spor Genel Müdürü Yunus Akgül, Federasyonların kararlarına saygılı olduğunu ifade etti.

Türk Dil Kurumu Başkanı (TDK) Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın, ligler için 'baylar ligi' milli takımlar için 'bay milli takımı' denilmediğini vurgulayarak, "Doğrusu elbette 'kadınlar ligi'dir. İki yıl televizyonlar, federasyonlar 'kadın' sözünü kullansın, bir süre sonra 'bayan' sözünün kullanımı tuhaf gelecektir" diye konuştu.

'Bay' ve "bayan" kelimelerinin, hitaplarda, genellikle soyadlarının önünde kullanılmak üzere, saygı sözü olarak türetildiğini, fakat bu görevde kullanılmalarının fazla yaygınlaşmadığını dile

getiren Akalın, şöyle devam etti:

"'Bayan' sözü, zamanla 'kadın' karşılığında kullanıldı. Başlıca kullanıldığı yer de spor alanları oldu ve yanlış o zaman başladı. 'Bayanlar 100 metre koşusu', 'bayan basketbol takımı' gibi... Türkçe kökenli 'kadın' sözünün ilk anlamı 'erişkin, dişi insan'dır. Bu anlamda asla kabalık, küçümseme yoktur. 'Kadın' sözünün zamanla 'analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan', 'hizmetçi, temizlikçi' gibi anlamları da yaygınlık kazanınca 'bayanlar ligi', 'bayanlar disk atma yarışması', 'bayan basketbol takımı' gibi kullanımlar da yaygınlaştı."

Dilde her zaman doğruların değil, kullanım sıklığının da belirleyici olduğunu açıklayan Akalın, sözlerini şöyle tamamladı:

"Bu yüzden kimilerine 'kadınlar ligi', 'kadın basketbol takımı' demek tuhaf geliyordur. Kısacası bu da bir alışkanlık meselesidir. İki yıl televizyonlar, radyolar, federasyonlar 'kadın' sözünü kullansın; gazeteler, dergiler 'kadın' diye yazsın; bir süre sonra 'bayan' sözünün kullanımı tuhaf gelecektir. Bu da dilin en önemli özelliğidir."

DİL DERNEĞİ BAŞKANI ÖZEL

Dil Derneği Başkanı Sevgi Özel de "kadın" ifadesinin daha doğru olacağını savundu.

Türkiye'de bir kesimin, "kadın" sporcular denmesinden tedirgin olduğunu dile getiren Özel, "Bayan, hanım gibi nezaket ifadesi olarak kullanılır. 'Erkekler ligi' deniyorsa, 'kadınlar ligi' neden denmesin? Nasıl 'baylar ligi' ifadesi kullanılmıyorsa, 'bayanlar ligi' de kullanılmasın. 'Bayanlar' ifadesini ben biraz tutucu buluyorum" dedi.

PROF. Dr. KARAHAN: "KADIN VE BAYAN KELİMELERİNİN YAYGINLIĞI YAKIN"

Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Leyla Karahan da dilbilimde yaygınlığın esas olduğunu, dile mal olan kelimelerde yanlışlığın tartışılmayacağını ifade etti.

"Bayan" ve "kadın" kelimelerinin yaygınlık oranının yakın olduğunu belirten Karahan, "Kadınlar ligi tuhaf gelmiyor, pekala olabilir. Bir zaman sonra bu alanda o da yaygınlaşacaktır. Bazı tabirler yaygınlaştıkça, kaba gibi gelen anlayış ortadan kalkar. Bir kelimeye hangi anlamı yüklerseniz, o anlamda sürer gider" yorumunu yaptı.

AKGÜL: "FEDERASYONLARIN TERCİHİ KABULÜMDÜR"

Gençlik ve Spor Genel Müdürü Yunus Akgül ise bu konuyu hiç düşünmediğini ifade etti.

İki ifadeyi de kabul ettiğini söyleyen Akgül, "Dilbilimci değilim, benim için ikisi de aynı. Federasyonlarımız ne derse kabulümdür" ifadelerini kullandı.(aa)